

Sygn. akt: I C 2774/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 marca 2019 r.

Sąd Rejonowy w Grudziądzu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Andrzej Antkiewicz
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Monika Kopczyńska

po rozpoznaniu w dniu 13 marca 2019 r. w Grudziądzu na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A. w B.

przeciwko M. B.

o zapłatę

z udziałem Prokuratora Rejonowego w Grudziądzu

1. umarza postępowanie w zakresie żądania zapłaty kwoty 260,00 zł;
2. oddala powództwo w pozostałej części;
3. oddala wniosek powódki o zasądzenie od pozwanej zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 2774/18

UZASADNIENIE

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. wniosła przeciwko M. B. pozew o zapłatę kwoty 1.367,42 zł wraz z odsetkami umownymi za opóźnienie równymi dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 11 listopada 2018 r. do dnia zapłaty, jak również o zasądzenie zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwu wskazano, że dochodzona wierzytelność wynika z weksla, który został wypełniony na kwotę wskazaną w pozwie. Weksel został wystawiony na zabezpieczenie zwrotu zadłużenia z tytułu pożyczki udzielonej pozwanej przez powódkę.

Prokurator Rejonowy w Grudziądzu, który przystąpił do sprawy, zarzucił, że weksel został wypełniony niezgodnie z zawartym między stronami porozumieniem, albowiem powódka stosuje niedozwolone klauzule umowne. Wniósł o zasądzenie na rzecz powódki jedynie kapitału pożyczki wraz z odsetkami, z pominięciem natomiast wynagrodzenia prowizyjnego i opłaty za tzw. Twój Pakiet, które zostały zastrzeżone w umowie pożyczki niezgodnie z prawem. Pozwana podniosła takie same zarzuty, jak Prokurator. Przyznała, że zawarła umowę pożyczki, którą zaprzestała spłacać, gdyż pogorszyła się jej sytuacja finansowa. Zaznaczyła, że powódka nalicza zbyt duże opłaty. Dodała, że dokonała częściowej spłaty pożyczki również po wniesieniu pozwu (k. 26 i 46 akt).

W piśmie z dnia 21 lutego 2019 r. powódka przyznała, że w toku sprawy pozwana wpłaciła na jej rzecz kwotę 260 zł i w tym zakresie cofnęła pozew ze zrzeczeniem się roszczenia, domagając się jednak z tego tytułu przyznania zwrotu kosztów procesu (k. 33 akt).

Sąd rozpoznał sprawę w postępowaniu uproszczonym (k. 1).

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 29 listopada 2016 roku (...) Spółka Akcyjna w B. (pożyczkodawca) zawarła z M. B. (pożyczkobiorca) umowę pożyczki gotówkowej, na podstawie której udzielono pozwanej pożyczki w kwocie 1.750,00 zł na okres 30 miesięcy. Strony przewidziały, że pożyczka jest oprocentowana według stałej stopy procentowej w wysokości 9,71 % rocznie (odsetki umowne) oraz że z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkobiorczyni zobowiązana będzie do uiszczenia na rzecz dającego pożyczkę następujących opłat: jednorazowej opłaty przygotowawczej w wysokości 129 zł, wynagrodzenia prowizyjnego w wysokości 1.311 zł i wynagrodzenia z tytułu przyznania tzw. (...) w kwocie 300 zł. Kwoty te zostały rozdzielone proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i miały być uiszczane częściowo przy każdej racie razem z odsetkami umownymi. Pożyczka miała być spłacona w 30 miesięcznych ratach ustalonych w harmonogramie spłat – do 11 dnia każdego miesiąca kalendarzowego, począwszy od stycznia 2017 r., po 124 zł. W umowie pożyczki przewidziano, że na wypadek opóźnienia w spłacie rat pożyczki pozwana zapłaci odsetki od zadłużenia przeterminowanego w wysokości rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego równej stopie odsetek maksymalnych za opóźnienie, o których mowa w art. 481 § 2¹ k.c. (pkt 4.1. części C umowy).

W punktach 1.4 lic. c i 15 części C umowy stwierdzono, że pozwana w zamian za zapłatę płatnego z góry wynagrodzenia w kwocie 300 zł może skorzystać z tzw. Twojego Pakietu, w ramach którego ma prawo do jednorazowego w całym okresie kredytowania odroczenia maksymalnie dwóch kolejnych terminów płatności rat albo do obniżenia o 50% maksymalnie czterech kolejnych rat, po terminowej spłacie dwóch pierwszych rat. Odroczone raty lub części obniżonych rat miały być spłacone w dodatkowym okresie kredytowania. W następstwie odroczenia rat termin spłaty pożyczki miał ulec przedłużeniu maksymalnie o 2 miesiące, w okresie których pożyczkobiorca miała spłacić odroczone raty. W okresie odroczenia rat miały nie być naliczane odsetki w stosunku do odoczonych rat. W następstwie obniżenia rat termin spłaty pożyczki ulegał przedłużeniu maksymalnie o cztery miesiące, w okresie których pożyczkobiorca miała spłacić obniżoną część rat. W stosunku do obniżonej części rat w okresie odroczenia rat nie miały być naliczane odsetki.

W umowie zastrzeżono, że pożyczkodawca może wypowiedzieć umowę w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania. Okres wypowiedzenia wynosił 30 dni (pkt 8.1 lic. a części C umowy). Jako zabezpieczenie zwrotu pożyczki pozwana podpisała weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową. Pożyczkodawca miał prawo wypełnić ten weksel na sumę odpowiadającą zadłużeniu pożyczkobiorcy z tytułu umowy pożyczki w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od otrzymania wezwania.

Dowody :

umowa pożyczki wraz z harmonogramem spłat - k. 34-39 akt

weksel wraz z deklaracją wekslową - k. 7 i 40 akt

Pozwana spłacała pożyczkę do sierpnia 2018 r. Następnie zaprzestała spłat rat.

Pismem z dnia 11 października 2018 roku powódka wypowiedziała pozwanej umowę pożyczki z 30 dniowym okresem wypowiedzenia ze skutkiem natychmiastowej wymagalności wszystkich należności wynikających z umowy. Poinformowała też o wypełnieniu weksla in blanco i wezwała do wykupu weksla w terminie 30 dni pod rygorem skierowania sprawy na drogę sądową. Wskazała, że zadłużenie pozwanej wynosi 1.367,42 zł, w tym suma pozostałych

do spłaty rat pożyczki na dzień wypowiedzenia umowy w kwocie 1.362 zł i odsetki za opóźnienie w płatności rat w wysokości 5,42 zł. Powódka wezwała pozwaną do natychmiastowej zapłaty żądanej kwoty. Na taką kwotę powódka wypełniła weksel in blanco wskazując termin płatności na 10 listopada 2018 r.

Po wniesieniu pozwu pozwana wpłaciła na rzecz powódki kwotę 260 zł, tj. 130 zł w dniu 10 grudnia 2018 r. i 130 zł w dniu 16 stycznia 2019 r.

Dowody :

wypełniony weksel - k. 7 akt

pismo o wypowiedzeniu umowy pożyczki i wezwaniu do wykupu weksla - k. 8 akt

dowody wpłat - k. 24-25 akt

karta klienta - k. 42-43 akt

Sąd zważył, co następuje:

Przedstawiony stan faktyczny ustalony został w oparciu o dokumenty złożone przez strony, które w ocenie Sądu nie budziły wątpliwości co do ich autentyczności i prawdziwości, wobec czego mogły stanowić wiarygodną podstawę ustaleń faktycznych.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 160) jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Na tle tego przepisu dominuje pogląd, że w stosunku do pierwszego wekslobiorcy - będącego kontrahentem z porozumienia wekslowego - zarzut niezgodnego z porozumieniem uzupełnienia weksla może być podnoszony bez ograniczeń, w tym zakresie art. 10 Prawa wekslowego nie stosuje się. Art. 10 wyznacza natomiast granice skuteczności tego zarzutu względem dalszego nabywcy, który nabył weksel sposobami prawa wekslowego. Pozwana i Prokurator zakwestionowali prawidłowość wypełnienia weksla przez pożyczkodawcę i zarzucili zawyżenie sumy wekslowej, dlatego dla ustalenia zakresu odpowiedzialności pozwanej należało odwołać się do przepisów regulujących stosunek podstawowy (pożyczki).

Zgodnie z art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkodawca może żądać wynagrodzenia w formie odsetek **albo** prowizji za korzystanie przez pożyczkobiorcę z jego środków finansowych.

Sąd zakwestionował prawo powódki do pobrania dodatkowego wynagrodzenia prowizyjnego w wysokiej kwocie 1.311 zł za udostępnienie pozwanej środków pieniężnych oraz prawo do pobrania opłaty za tzw. Twój Pakiet w wysokości 300 zł. Za przygotowanie umowy pożyczki powódka pobrała bowiem opłatę przygotowawczą, a za udostępnienie środków pieniężnych odsetki umowne. Brak było podstaw do pobierania podwójnego wynagrodzenia za to samo.

W wielu podobnych sprawach toczących się przed tut. Sądem z powództwa (...) S.A. w B. o zwrot pożyczki zakwestionowano praktykę tej spółki pobierania na podstawie umów pożyczek dodatkowego wynagrodzenia prowizyjnego w bardzo wysokich kwotach, żadanego często obok odsetek umownych za udostępnienie środków pieniężnych, doliczonych do każdej raty. Zapis o tej prowizji uznano za zmierzający do obejścia przepisów o ochronie praw konsumentów oraz o odsetkach maksymalnych (ukryta lichwa). Stwierdzono, że takie działanie nie zasługuje na ochronę prawną, albowiem jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumentów, dlatego jest nieważne (art. 58 § 1 i 2 k.c.). Tak było m.in. w sprawach o następujących sygnaturach akt: I C 189/16, I C 2424/16, I

C 285/17, I C 397/17, I C 398/17, I C 477/17, I C 501/17, I C 1100/17, I C 1244/17, I C 1595/17, I C 1707/17, I C 390/18, I C 1796/18 i I C 1826/18.

Kwestią obciążania przez powódkę pożyczkobiorców zbyt wysokimi opłatami prowizyjnymi za udostępnienie na określony czas środków pieniężnych zajmował się też niejednokrotnie Sąd Okręgowy w Toruniu, w tym w sprawach o sygn. akt VIII Ca 563/17, VIII Ca 582/17 i VIII Ca 664/18, podzielać w wyrokach stanowisko tut. Sądu o sprzeczności umów pożyczek w zakresie wynagrodzenia prowizyjnego z dobrymi obyczajami, zasadami współzycia społecznego i przepisami regulującymi wysokość odsetek maksymalnych. Sąd Okręgowy, odwołując się do wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 kwietnia 2012 r. w sprawie XVII AmC 5533/11 (Legalis nr 739471), stwierdził, że niezależnie od uregulowań ustawy o kredycie konsumenckim dotyczących maksymalnej wysokości kosztów pozaodsetkowych, koszty te nie mogą stanowić dodatkowego źródła zysku przedsiębiorcy, powinny zatem być kształtowane w sposób zgodny z rzeczywistym kosztem dokonywanych czynności, w związku z którymi pozostają. W obu przywołanych sprawach Sąd Okręgowy w Toruniu stwierdził również, że wynagrodzenie prowizyjne pozostaje oderwane od faktycznych kosztów poniesionych przez powódkę, w istocie nie stanowi więc „kosztu okołodsetkowego”, te bowiem powinny być związane – zgodnie z zasadą ekwiwalentności świadczeń – z określonymi kosztami poniesionymi przez pożyczkodawcę w związku z udzieleniem pożyczki bądź usługami świadczonymi na rzecz pożyczkobiorcy. Sąd Rejonowy w Grudziądzu oraz Sąd Okręgowy w Toruniu wyraziły w przywołanych sprawach także pogląd, że wynagrodzenie prowizyjne to ukryta forma odsetek od pożyczzonego kapitału, co prowadzi do obejścia przepisów regulujących instytucje odsetek maksymalnych.

W sprawach I C 501/17, I C 1244/17, I C 1595/17, I C 1796/18 i I C 1822/18 tutejszy Sąd oraz w sprawie o sygn. akt VIII Ca 582/17 Sąd Okręgowy w Toruniu zakwestionowały zapis umowny stosowany przez powódkę w umowach pożyczkowych o wygórowanym wynagrodzeniu za usługę świadczoną w ramach tzw. (...), polegającą na możliwości odroczenia na wniosek konsumenta płatności kilku rat lub ich części (ze względu na brak ekwiwalentności świadczeń). W uzasadnieniu wyroku z dnia 15 listopada 2017 r. w sprawie VIII Ca 582/17 Sąd Okręgowy w Toruniu uznał postanowienia dotyczące usługi (...) za naruszające w sposób rażący interesy pożyczkobiorcy, sprzeczne z dobrymi obyczajami i prowadzące do obejścia bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa, zwłaszcza dotyczących odsetek maksymalnych i jako takie, za niewiążące konsumenta (art. 58 § 1 i 2 k.c., art. 359 § 2¹ k.c. oraz art. 385¹ § 1 k.c.).

Wskazać też należy, że w decyzji nr (...) z dnia 3 czerwca 2015 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w K. uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania pożyczkodawcy polegające na stosowaniu opłaty, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty. W uzasadnieniu tej decyzji stwierdzono, że sprzeczne z dobrym obyczajem jest naruszenie ekwiwalentności świadczeń przy stosowaniu wobec konsumentów opłaty, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, co godziło w ich słuszny interes. Identyczną decyzję wobec (...) Sp. z o.o. w B. wydał Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w K. w dniu 30 grudnia 2015 r. w sprawie (...)61-12/13/SB w zakresie opłaty przygotowawczej. Zarzuty w niej zawarte wobec pożyczkodawcy można jednak odnieść również do wynagrodzenia prowizyjnego oraz opłaty za tzw. Twój Pakiet.

Ze względu na to, że wynagrodzenie prowizyjne w kwocie 1.311 zł zostało naliczone za to samo, za co należą się powódce odsetki umowne od udzielonej pożyczki, a nadto nie określono w umowie żadnych kryteriów ustalenia tak wygórowanej prowizji, Sąd uznał, że brak jest podstaw do jej zasądzenia. Do identycznego wniosku doszedł Sąd w przypadku wygórowanego wynagrodzenia za usługę świadczoną w ramach tzw. (...), polegającą na możliwości odroczenia na wniosek konsumenta płatności dwóch rat lub czasowego obniżenia o 50% maksymalnie czterech rat. Kwota 300 zł jest nieproporcjonalna do usługi oferowanej przez pożyczkodawcę, albowiem nawet w przypadku skorzystania z tej usługi, klient i tak musiał spłacić całą pożyczkę. Opisana usługa nie była więc ekwiwalentna do wskazanego wynagrodzenia.

W konsekwencji na podstawie art. 720 § 1 k.c., art. 58 § 1 i 2 k.c., art. 359 § 2¹ k.c. oraz art. 385¹ § 1 k.c. Sąd uznał, że pierwotne roszczenie powódki powinno być pomniejszone o kwotę 1.611 zł, na którą składały się nienależne wynagrodzenie prowizyjne i opłata za usługę pod nazwą (...). Powódce nie należą się również odsetki

umowne po wypowiedzeniu umowy pożyczki, tj. naliczone po 11 listopada 2018 r. - w kwocie 13,24 zł. Ponieważ w piśmie o wypowiedzeniu umowy pożyczki i w pozwie wskazano jako zaległość kwotę mniejszą, należało uznać, że kapitał pożyczki wraz z opłatą przygotowawczą i należnymi odsetkami umownymi zostały w całości spłacone przed wystosowaniem pisma z 11 października 2018 r. Powództwo w chwili wniesienia pozwu było więc bezzasadne, a kwota wpłacona przez pozwaną po wniesieniu pozwu była nienależna.

W zakresie żądania zapłaty kwoty 260 zł Sąd umorzył postępowanie na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. i art. 203 § 1 i 4 k.p.c., uznając cofnięcie pozwu za dopuszczalne. W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu ze względu na uznanie za nieważne postanowień umowy dotyczących wynagrodzenia prowizyjnego i opłaty za tzw. Twój pakiet (art. 58 § 1 i 2 k.c., art. 359 § 2¹ k.c. oraz art. 385¹ § 1 k.c.).

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. a contrario, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.